

Τα Χρηματιστήρια στα Νύχια των Χρονο-Εκμεταλλευτών

31 Μαΐου 2014

Ένα φάντασμα πλανιέται πάνω από τα Χρηματιστήρια των αναπτυγμένων χωρών. Είναι το φάντασμα μιας νέας, αδυσώπητης ταξικής πάλης μεταξύ έχοντων και μη έχοντων. Όπως συμβαίνει σε όλα τα ταξικά συστήματα, οι έχοντες καταφέρνουν και εκμεταλλεύονται συστηματικά τους μη έχοντες, συσσωρεύοντας δισεκατομμύρια. Ασταμάτητα.

Το ενδιαφέρον σε αυτή την ιστορία αφορά την μορφή του προτερήματος που έχουν οι έχοντες απέναντι στους μη έχοντες, το οποίο τους δίνει την δυνατότητα να τους εκμεταλλεύονται. Τι είναι αυτό που «έχουν» ώστε να είναι έχοντες, σε αντιδιαστολή με τους μη έχοντες που δεν το «έχουν», και καταλήγουν να γίνονται θύματα εκμετάλλευσης από τους έχοντες; Η συγκλονιστική απάντηση είναι: «πρόσβαση στα νανο-δευτερόλεπτα».

Ας εξηγηθώ. Στα χρηματιστήρια, η ταχύτητα πληροφόρησης πάντα ήταν χρήμα. Αν συμβεί κάτι που θα αυξήσει την τιμή μιας μετοχής, και εσύ το μάθεις πρώτος, τότε αγοράζοντας τέτοιες μετοχές πρώτος θα κερδίσεις σίγουρο χρήμα. Κάποτε πιστεύαμε ότι ο υπολογιστής θα εκδημοκράτιζε τις αγορές χρήματος. Ότι, στην εποχή των υπολογιστών, τέτοιες επικερδείς πληροφορίες θα ήταν άμεσα προσβάσιμες σε όλους και ακριβώς την ίδια στιγμή. Κι όμως! Οι υπολογιστές έχουν γίνει τόσο εν δυνάμει γρήγοροι (για όσους έχουν τα χρήματα να αγοράσουν τους γρηγορότερους) που δημιούργησαν ένα νέο ταξικό σύστημα.

Ένα καλής ποιότητας καλώδιο μεταφέρει μηνύματα πολλά χιλιοστά του δευτερολέπτου γρηγορότερα από ένα συμβατικό καλώδιο. Μέσα σε αυτά τα χιλιοστά του δευτερολέπτου ο άνθρωπος-χρηματιστής δεν προλαβαίνει να αντιδράσει αγοράζοντας μετοχές ώστε να επωφεληθεί από το χρονικό πλεονέκτημά του. Μπορεί όμως να προγραμματίσει τον υπολογιστή του να αγοράζει αυτόματα μετοχές με το που λαμβάνει πληροφορίες χιλιοστά του δευτερολέπτου πριν τους ανταγωνιστές του. Ένα τέτοιο χρονικό πλεονέκτημα εγγυάται δισεκατομμύρια σε αυτόν που το έχει – χωρίς ρίσκο, χωρίς δουλειά, χωρίς κόπο κι αγωνία.

Λογικό ήταν, συνεπώς, να έχουν επενδυθεί δισεκατομμύρια, από χρηματιστηριακές εταιρείες (α) σε υπερ-σύγχρονα καλώδια, (β) στην ενοικίαση χώρων δίπλα στους υπολογιστές του Χρηματιστηρίου της Νέας Υόρκης (ώστε να ελαχιστοποιείται η απόσταση που το μήνυμα θα ταξιδέψει έως ότου φτάσει στον δικό τους υπολογιστή-ντήλερ), και (γ) σε μηχανικούς λογισμικού που γράφουν τα προγράμματα τα οποία σε νανο-δευτερόλεπτα αντιδρούν στις πληροφορίες με αστραπιαίες αγορές ή πωλήσεις μετοχών.

Έστω ότι το Χρηματιστήριο της Ν. Υόρκης δίνει τιμή μετοχής για την εταιρεία X μεταξύ 90 και 90,01. Έστω ακόμα ότι μεγαλο-μέτοχος της X εισέρχεται στην αγορά του Χρηματιστηρίου της Ν. Υόρκης και πουλά μεγάλο όγκο αυτών των μετοχών, ρίχνοντας την τιμή στην γκάμα 89,98 με 89,99. Άμεσα, ένας υπολογιστής χρηματιστηριακής εταιρείας που βρίσκεται δίπλα στους υπολογιστές του Χρηματιστηρίου της Ν. Υόρκης, με τους οποίους είναι συνδεδεμένος με υψηλής ποιότητας (και πανάκριβο) καλώδιο, αγοράζει στα 89,99 στην Ν. Υόρκη και πουλά στα χρηματιστήρια του Σικάγο, των Παρισίων και του Λονδίνου στα 90 – πριν μειωθεί κι εκεί η τιμή. Το κέρδος της εταιρείας αυτής είναι μικρό, μόλις ένα λεπτό για κάθε μετοχή της X που αγόρασε. Όμως, κι αυτό έχει σημασία, ο υπολογιστής αυτός κάνει αυτή την «δουλειά» νύχτα-μέρα, συνεχώς, μαζεύοντας δισεκατομμύρια χωρίς, επαναλαμβάνω, κανένα ρίσκο.

Να γιατί σας λέω ότι τα προηγμένα χρηματιστήρια έχουν μεταμορφωθεί σε ταξικά συστήματα εχόντων-εκμεταλλευτών και μη εχόντων-εκμεταλλευόμενων. Οι έχοντες αγοράζουν πλεονέκτημα νανο-δευτερολέπτων. Οι μη έχοντες δεν γνωρίζουν καν την αξία των νανο-δευτερολέπτων. Και δεν είναι μόνο θέμα διαφορετικών ταχυτήτων που οδηγούν στην δυνατότητα των εχόντων να επωφελούνται πριν τους μη έχοντες. Τα πράγματα είναι πολύ χειρότερα! Για να το πω απλά, οι έχοντες έχουν την δυνατότητα να **εκμεταλλεύονται** τους μη έχοντες με τρόπο που παραβιάζει το πνεύμα της ελεύθερης αγοράς. Από μία άποψη, οι έχοντες βλέπουν μπροστά στα μάτια τους τι συμβαίνει στην αγορά ενώ οι μη έχοντες βλέπουν μόνο τα φαντάσματα που τους αφήνουν οι έχοντες να δουν. Ας εξηγηθώ και πάλι.

Όταν πας σε ένα μαγαζί, ή όταν αγοράζει ένα βιβλίο από την Amazon στον υπολογιστή σου, βλέπεις την τιμή μπροστά στα μάτια σου και αποφασίζεις αν θα αγοράσεις ή όχι. Στα Χρηματιστήρια αυτό πλέον δεν ισχύει. Παρατήρησε τι συμβαίνει: Έστω ότι είσαι στην Πάτρα και ενδιαφέρεσαι να αγοράσεις, μέσω του υπολογιστή σου, μετοχές της εταιρείας X (γερμανικής, ελληνικής κλπ). Στην οθόνη σου βλέπεις πως η τιμή της μετοχής αυτής είναι 90 έκαστη. Αποφασίζεις να αγοράσεις 1000 μετοχές σε αυτή την τιμή. Με το που πατάς με το ποντίκι του υπολογιστή σου το κουμπί «ΑΓΟΡΑ» συμβαίνει, σε νανο-δευτερόλεπτα, το εξής:

Υπολογιστής κάποιας χρηματιστηριακής εταιρείας Y, που μπορεί να βρίσκεται στην Καλιφόρνια, «οσμίζεται» σε νανο-δευτερόλεπτα ότι έδωσες αυτή την εντολή αγοράς, η οποία από τον υπολογιστή σου (και με την αργή σύνδεση που έχεις) μπορεί να πάρει ένα δευτερόλεπτο να ολοκληρωθεί. Η Y αγοράζει 1000 μετοχές, προς 90 την μία, ένα εκατομμυριοστό του δευτερολέπτου πριν ολοκληρωθεί η συναλλαγή σου αυξάνοντας λίγο την τιμή της μετοχής της X (έστω) στα 90,01. Έτσι, όταν η δική σου εντολή για αγορά των 1000 μετοχών φτάσει «καταϊδρωμένη» στον «προορισμό» της, η τιμή έχει ήδη ανέβει στα 90,01. Τότε, ο υπολογιστής της Y προσφέρει στον δικό σου υπολογιστή τις 1000 αυτές μετοχές προς 90,009999. Ο δικός σου υπολογιστής δέχεται αυτή την προσφορά, από την στιγμή που η προσφερόμενη τιμή αλλού είναι 90,01, και η Y έχει κερδίσει 0,009999 επί 1000 μετοχές.

Δεδομένου ότι όλη μέρα κιόλη νύχτα ο υπολογιστής της Υ αυτό κάνει, με εκατομμύρια συναλλαγών μη εχόντων πρόσβαση στα νανο-δευτερόλεπτα (όπως εσύ), οι έχοντες πλουτίζουν συστηματικά εις βάρος των μη εχόντων. Επί πλέον, ο τεράστιος όγκος συναλλαγών χωρίς καμία ανθρώπινη επίβλεψη, εισάγει στα χρηματιστήρια τον σπόρο της αστάθειας. Στις 6 Μαΐου του 2010, όταν το ελληνικό δράμα κορυφωνόταν με το πρώτο Μνημόνιο, στο Χρηματιστήριο της Ν. Υόρκης για δεκαπέντε λεπτά της ώρας είχαμε ένα τεράστιο Κραχ. Τι είχε γίνει; Κάποιοι υπερ-ταχείς υπολογιστές, σαν αυτόν του πιο πάνω παραδείγματος, μπήκαν σε μια σκοτοδίνη αυτόματων εντολών πώλησης που έρριξε τις μετοχές κερδοφόρων εταιρειών στο μηδέν και έστειλε στα ουράνια μετοχές σαθρών επιχειρήσεων. Μέχρι να εξισορροπιστεί το σύστημα, εντός δεκαπεντάλεπτου (στην διάρκεια του οποίου οι αρχές απαγόρευσαν τις αυτόματες συναλλαγές) χάθηκε το 1 τρισεκατομμύριο δολάρια και, βέβαια, πολλοί άνθρωποι καταστράφηκαν.

Κάποτε μου είχε πει συνάδελφος, κι είχα γελάσει πολύ, ότι «το σφάλειν εστί ανθρώπινο αλλά για να τα κάνει πραγματικά μαντάρια ο άνθρωπος χρειάζεται υπολογιστή». Παραφράζοντάς τον καταλήγω στο ότι «είναι που είναι βάρβαρος ο καπιταλισμός, αν τον εξοπλίσουμε και με υπερ-ταχείς υπολογιστές μετατρέπεται σε απάνθρωπη, μεταμοντέρνα Ρωμαϊκή αρέννα.»